

## บทคัดย่อ

**ผู้วิจัย** พันเอก กิตติภาพ เชียรศิริวงษ์

**เรื่อง** โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง เป็นแนวทางปรับเปลี่ยนผู้ติดยาเสพติด ให้กลับเป็น  
คนดีคืนสู่สังคม

**วันที่** กันยายน 2560 **จำนวนคำ :** 5885 **จำนวนหน้า :** 13

**คำสำคัญ** วิวัฒน์พลเมือง , ผู้ติดยาเสพติด , คนดี

**ชั้นความลับ** ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเรื่องโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองเป็นแนวทางปรับเปลี่ยนผู้ติดยาเสพติดให้กลับเป็นคนดีคืนสู่สังคม มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้แก่ 1) ผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง สามารถเลิกเสพยาเสพติดได้หรือไม่ 2) หลักสูตรในการบำบัดผู้ติดยาเสพติด ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองช่วยบำบัดให้เลิกเสพยาเสพติดได้อย่างไร และ 3) บุคลากรของหน่วยทหารมีส่วนสำคัญในการทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีผลการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นหรือไม่ โดยพบว่า โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ในระบบบังคับบำบัด สามารถที่จะทำให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกเสพยาเสพติดได้จริงและไม่หวนกลับไปเสพยาซ้ำ ด้วยข้อมูลที่ยืนยันจากการรายงานของผู้ที่ผ่านการบำบัดของกรมคุมประพฤติ ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการบำบัดในหลักสูตรของกรมคุมประพฤติที่ใช้เป็นเครื่องมือบำบัดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ประกอบกับการใช้บุคลากรของหน่วยทหารที่ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการบำบัดเป็นผู้ควบคุมกำกับดูแลตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้กระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง สามารถออกมาใช้ชีวิตเป็นคนดีอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ จึงมีความเชื่อว่าโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองยังมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นสถานที่บำบัดผู้ติดยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

## ABSTRACT

**AUTHOR :** COLONEL KITTIPHOP TIENSIRIWONG

**TITLE :** Wiwat Polamuang School The success instrument to change the dung addicts to good citizen.

**DATE :** September 2017 **WORD COUNT :** 5885 **PAGES :** 13

**KEY TERMS :** Wiwat Polamuang School, drug addict, good citizen

**CLASSIFICATION :** Unclassified

The research is Wiwat Polamuang School the success instrument to change the dung addicts to good citizen. The objectives of the research are 1) to clarify that the addicts who passed the rehabilitation program can quit addition 2) how the rehabilitation program at Wiwat Polla Muang School help quitting drug usage and 3) the effectiveness of military staffs at the Wiwat Polla Muang School to the success of the program.

The research found that this method can cure the addition and the drug addicts never use drug again. This shows the effectiveness of the course run by the Department of Probation that works well with the combination of trained personnel for the army. The former drug addicts can reunite to the society where they belong. The study confirmed that Wiwat Polla Muang School is still an effective institute to rehabilitate the drug addicts for many years.

## กิตติกรรมประกาศ

สำหรับเอกสารการวิจัย เรื่องโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองเป็นแนวทางปรับเปลี่ยนผู้ติดยาเสพติดให้กลับเป็นคนดีคืนสู่สังคมฉบับนี้ จะเป็นผลการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของยาเสพติดและการบำบัดผู้ติดยาเสพติดซึ่งสำเร็จลงได้ก็ด้วยความกรุณาจากข้อมูลงานวิจัยหลายๆแหล่งข้อมูล จากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกาญจนบุรี จากกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ทำให้การรวบรวมข้อมูลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการและทำให้การวิจัยสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ พันเอกหญิง จุติญา จันทวุฒิ ได้ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา กรุณาให้คำแนะนำและชี้แนวทางในการทำงานวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นางพรประภา แก้วกล้า ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาจากกรมคุมประพฤติ ที่กรุณาช่วยสนับสนุนข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ทำให้การวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี

## โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองเป็นแนวทางปรับเปลี่ยนผู้ติดยาเสพติด ให้กลับเป็นคนดีคืนสู่สังคม

ปัจจุบันปัญหายาเสพติด นับเป็นวิกฤตการณ์ที่สำคัญของประชาคมโลก มีการแพร่ระบาดออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งในยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และในเขตภูมิภาคเอเชีย เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน ก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตทางศีลธรรม ทำให้จิตใจของมนุษยชาติศีลธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมเสื่อมถอยลงเรื่อยๆ ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ทางสังคมที่เรียกว่า คลื่นอาชญากรรม (crime wave) ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และหากประเทศใดมีประชาชนติดยาเสพติดจำนวนมาก ก็ไม่สามารถนำพาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้ เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยเราก็ประสบกับปัญหา ยาเสพติดแพร่ระบาดมาตั้งแต่ในอดีต จากยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทไม่รุนแรง จนมีการพัฒนาความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เข้าครอบงำประชาชน เข้ามาบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศมานานแล้วเช่นกัน ซึ่งรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยก็ได้ให้ความสำคัญและกำหนดแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด เป็นยุทธศาสตร์หลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด มีการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาโดยตลอด เพื่อยุติสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด และนำเอาความสงบสุขกลับมาสู่สังคมไทยอย่างยั่งยืน ซึ่งในสังคมไทยถือว่ายาเสพติดทุกชนิดเป็น “ภัยคุกคามรูปแบบใหม่” ที่คอยกัดกร่อน บ่อนทำลายประเทศชาติที่ละเล็กทีละน้อย เป็นภัยร้ายที่แทรกซึมเข้าสู่สังคม ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งต่อตัวบุคคล ครอบครัว สังคมส่วนรวม เป็นต้นเหตุของการทำลายชีวิตและครอบครัวไทยลงเป็นจำนวนมาก แม้รัฐบาลจะเน้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเร่งป้องกันและปราบปรามมากเพียงใด แต่ยาเสพติดก็ไม่ได้หมดไปจากประเทศ ข้อมูลการจับกุมผู้ต้องหาคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จะมีสถิติพุ่งสูงกว่าคดีในรูปแบบอื่นๆ ทุกๆปี การจับกุมพ่อค้ายาเสพติดในแต่ละครั้งจะสามารถยึดของกลางได้เป็นปริมาณมาก และเมื่อได้เข้าไปศึกษาข้อมูลของผู้เสพยาเสพติด ก็พบว่าปริมาณการแพร่ระบาดของยาเสพติดในทุกเพศทุกวัยทุกอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ว่างงาน และมีทุกภาคของประเทศ ไทย ซึ่งหากปล่อยให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดต่อไป จะส่งผลให้ประชาชนมีการเสพยา มากขึ้น ซึ่งจะเป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่นๆหลายด้าน นับตั้งแต่ตัวผู้เสพเอง จะทำให้

สุขภาพทรุดโทรม ความจำเสื่อม เสียบุคลิกภาพ ต้องสูญเสียเงินทอง และเมื่อหาเงินซื้อยาเสพติดไม่ได้ ก็ก่อให้เกิดอาชญากรรมต่างๆตามมา ดังเช่นที่เราจะเห็นได้จากเหตุการณ์อันน่าเศร้าสลดทางสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ในแต่ละวัน สร้างความเดือดร้อนให้สังคม ประเทศชาติต้องสูญเสียงบประมาณในการปราบปราม และรักษาผู้ป่วยปีละหลายล้านบาท ลองคิดว่าหากสถานการณ์บ้านเมืองต้องตกอยู่ในวิกฤตของประชากรที่ติดยา กันทั่วทุกหมู่บ้านหรือชุมชน ประเทศชาติจะเป็นเช่นไร จะเดินหน้าพัฒนาอย่างไรเพื่อตอบสนองแผนพัฒนาชาติตาม Road Map ที่รัฐบาลได้วางไว้

### กลุ่มเป้าหมายในการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลแนวโน้มของยาเสพติดในประเทศไทย พบว่ายาบ้าเป็นยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและมีผู้เสพเป็นจำนวนมาก หลายแหล่งข้อมูลรายงานว่าปัจจุบัน ผู้ค้ายาบ้าได้ใช้เยาวชนเป็นเป้าหมายหลักในการจำหน่าย โดยเฉพาะที่น่ากลัวอย่างยิ่งคือการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่นักเรียน นักศึกษา ที่จะเป็นกำลังหลักของประเทศไทย การป้องกันการแพร่ระบาดของยาบ้าในสถานศึกษามีความยากลำบาก เพราะพฤติกรรมการค้า และการเสพยาบ้าของนักเรียน นักศึกษาในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อน ผู้ค้ายาเสพติดมีกลยุทธ์ในการจำหน่ายที่แยบยลมากขึ้น จากสถิติผู้ที่เสพยา<sup>1</sup> (ปี 2557-2559) จะอยู่ในกลุ่มผู้ชายมากกว่าผู้หญิงถึง 90 เปอร์เซ็นต์ และอยู่ในช่วงอายุ 15 – 19 ปี โดยอยู่ในภาคกลางมากกว่าภาคอื่นของประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรศึกษาหาสาเหตุว่าเหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น ผู้วิจัยคิดว่าหากเราต้องการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการเสพยาให้ได้ผลที่แท้จริง จะต้องหันมาศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกาการเสพยาเสพติดเพื่อหาวิธีป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง

### สาเหตุและแรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนหันเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด<sup>2</sup>

ในปัจจุบันพบว่ามียปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเสพยาบ้าหลายประการ ไม่ได้ระบุลงไปเพียงเพราะสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเท่านั้น สรุปแล้วปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสพยาประกอบด้วย

**ปัจจัยที่ 1** สมาชิกกลุ่มเพื่อน ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพล มีบทบาททางด้านความคิด การปฏิบัติในหมู่คณะสูงมากและมีผลต่อการเสพยาเสพติดมากที่สุด เพราะเป็นกลุ่มที่มีวัฒนธรรมของตนเองโดยเฉพาะ มีความเป็นปึกแผ่นในการคบหากันอย่างใกล้ชิด จึงมีการ

ถ่ายทอดสู่กันได้ง่าย มีการชักชวนให้เกิดการทดลอง หากกลุ่มใดมีสติยังคิด ประพฤติตนไป ในทางที่ถูกต้องก็จะทำให้กลุ่มนั้นคิดและทำในสิ่งที่ดีงาม แต่หากกลุ่มใดหลงผิด ก็จะทำให้เกิดการชักชวนทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง หากสอบถามถึงสาเหตุของการเสพยาครั้งแรกก็จะได้รับ คำตอบว่า เสพเพราะเพื่อนแนะนำให้ทดลองมีจำนวนมากที่สุด จึงเป็นช่องทางสำคัญที่จะ นำพาให้กลุ่มคนเหล่านั้นไปสู่การมั่วสุมด้านยาเสพติดได้ง่าย โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน นักศึกษาเนื่องจากการรวมกลุ่มได้ง่าย ดังนั้นจึงต้องให้ความใส่ใจเป็นพิเศษ

**ปัจจัยที่ 2** สภาพแวดล้อมในชุมชน ซึ่งเป็นแหล่งที่เกิดการเรียนรู้ของคนที่อยู่ในชุมชน การพบเห็นจากผู้อื่นที่อยู่รอบข้าง จะทำให้เกิดการถูกหล่อหลอมให้สร้างค่านิยม สร้าง นิสัยใจคอและพฤติกรรมเลียนแบบ อันเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการกระทำการใดๆ เช่น การเห็นคนในชุมชนเสพยา ก็จะทำให้เกิดการเสพตามมีฉะนั้นจะเปรียบเสมือนอยู่คนละ พวก การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งมีมาตรการควบคุมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีเป็นเกราะป้องกันใน ชุมชน ก็จะเป็นหนทางที่จะป้องกันการมั่วสุมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนได้

**ปัจจัยที่ 3** เรื่องของความแปลกแยก จะเป็นลักษณะของความแตกต่างระหว่างวัยทั้งด้าน ความคิดและประสบการณ์ เช่น วันรุ่นกับวัยผู้ใหญ่หรือวัยลูกกับวัยพ่อแม่ จะมีช่องว่างที่ เกิดความไม่เข้าใจกันค้ำกันคนละความถี่ ทำให้เกิดความขัดแย้งในบางโอกาส บางครั้งก็ไม่ สามารถลงเอยกันได้ พวกวัยรุ่นก็จะหันเข้าไปสู่การเสพยาเสพติดเพื่อทำการประชด ผู้ปกครอง จะเห็นได้อยู่ทั่วไปในสังคมไทยที่ลูกได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ เมื่อลูกว่า กล่าวดักเตือนแต่ไม่เข้าใจเกิดความน้อยใจ เสียใจ ก็หันไปพึ่งยาเสพติด

**ปัจจัยที่ 4** เกิดลักษณะของความเบื่อหน่าย อาจจะไม่ใช่สาเหตุโดยตรงในการเสพยา เสพ ติด แต่ก็อาจเกิดขึ้นได้ในโอกาสที่สภาพจิตใจเกิดความเบื่อหน่าย มีความท้อแท้ เช่น ชีวิตมี ความเป็นอยู่เดิมๆไม่มีความแปลกใหม่ หรือเกิดการเบื่อหน่ายครอบครัว เบื่อหน่ายปัญหา ต่างๆที่เกิดขึ้นกับตัวเอง เมื่อสภาพจิตใจอ่อนแอก็จะหันไปสู่การใ้ยาเสพติด เพื่อหลีกเลี่ยง ความเบื่อหน่าย ซึ่งจะเกิดกับคนที่ไม่มีหลักในการดำเนินชีวิต หรือขาดเป้าหมายในชีวิต คนเหล่านี้จะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ ต้องพยายามสร้างความแปลกใหม่ สร้างสีสันใน ชีวิตอย่างต่อเนื่อง

**ปัจจัยที่ 5** ลักษณะของการใ้ยาเสพติด เพื่อแก้ปัญหาหรือเป็นทางออกของชีวิต ซึ่งใน สังคมปัจจุบัน จะเต็มไปด้วยปัญหาต่างๆมากมาย อีกทั้งมีความสลับซับซ้อน มีความกดดัน

และมีแรงบีบคั้นมากขึ้น เช่น ปัญหาปากท้อง ปัญหาเศรษฐกิจ การใช้ชีวิตในสังคมที่ต้องมีการดิ้นรนให้อยู่รอด การแข่งขันกัน ต้องการงานให้ได้เงินมากๆ หรือทำงานให้ได้ปริมาณเยอะๆ ก็จะทำให้เหนื่อย เครียด สุดท้ายก็หันไปพึ่งยาเสพติด เพียงเพื่อให้ช่วยแก้ปัญหา ซึ่งก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้เพราะเป็นเพียงเพื่อบีบความรู้สึกชั่วคราวที่ได้จากการออกฤทธิ์ของสารเสพติด จำเป็นต้องให้ความเข้าใจและหาทางแก้ปัญหาที่สภาพจิตใจ

**ปัจจัยสุดท้าย** เกิดจากการใช้ยาเสพติดเพื่อความสนุกสนานรื่นเริง เป็นการสร้างความสนุกเพลิดเพลิน ส่วนมากจะเกิดขึ้นในสถานที่ยามค่ำคืนในผับในบาร์หรือสถานที่เที่ยวในเวลากลางคืน ซึ่งถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญในการเสพยาเสพติดของคนหนุ่มสาวในปัจจุบัน

### **แนวทางด้านนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับผู้ติดยาเสพติด**

เมื่อมีผู้ติดยาเสพติดหนทางที่ดีที่สุดก็คือการบำบัดรักษาฟื้นฟูให้กลับมาเป็นปกติและเลิกความคิดที่จะเสพยา จะเห็นได้จากนโยบายรัฐบาลที่มีมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544 ที่พยายามจะเอาชนะปัญหาเสพยาเสพติดภายในประเทศ โดยได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 119/2544 ลงวันที่ 31 พ.ค.44 เรื่อง แนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด เป็นการกำหนดแนวทางในการเอาชนะยาเสพติด 9 ประการ<sup>3</sup> หนึ่งในประการที่สำคัญในจำนวนนั้นคือ การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งระบบสมัครใจและระบบบังคับบำบัด ตลอดจนจัดให้มี ระบบการติดตามช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสามารถกลับคืนสู่ครอบครัว ชุมชนและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข

### **ระบบการบำบัดผู้ติดยาเสพติดในปัจจุบันของสังคมไทย<sup>4</sup>**

**ระบบที่ 1** ระบบสมัครใจเข้ารับการบำบัด โดยเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ติดยาเสพติดที่ต้องการจะเลิกเสพยาเสพติดโดยสมัครใจ สามารถที่จะขอเข้ารับการบำบัดรักษาตัวในโรงพยาบาลของภาครัฐ จำนวน 931 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 38 แห่ง และศูนย์ฟื้นฟูของรัฐร่วมกับเอกชนอีก 30 แห่ง (เป็นข้อมูลปี พ.ศ.2557) โดยรูปแบบของการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดแบบสมัครใจจะเป็นการบำบัดฯ ในลักษณะของผู้ป่วยนอก โดยไม่ต้องนอนในสถานบำบัดฯ แพทย์ให้การบำบัดฯตามสภาพปัญหาและอาการของผู้ป่วย หรือมารับการบำบัดฯ ตามเวลาที่แพทย์นัด โดยมีญาติมาด้วยทุกครั้งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ป่วยให้ประสบผลสำเร็จในการบำบัดฯ ส่วนระยะเวลาการบำบัดฯใช้เวลา 4 เดือน (16สัปดาห์)

และติดตามการรักษาเป็นระยะๆเป็นเวลา 1 ปี ซึ่งการบำบัดด้วยระบบนี้จะต้องได้รับความร่วมมือจากตัวผู้ติดยาและผู้ปกครองหรือผู้ใกล้ชิด ที่จะยอมเปิดเผยความจริง ถ้าที่ จะยอมรับว่าติดยา ซึ่งในลักษณะนี้ค่อนข้างมีน้อย เพราะว่าผู้เสพก็กลัวความผิด ทางด้าน ผู้ปกครองก็กลัวอับอายที่ลูกหลานติดยา

**ระบบที่ 2** ระบบบังคับบำบัด โดยจะเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ซึ่งจะมี 2 รูปแบบ คือรูปแบบการบังคับบำบัดฯแบบไม่ควบคุม ตัว จะมีหลักการปฏิบัติเช่นเดียวกับการบำบัดฯตามแบบระบบสมัครใจในสถานพยาบาล ของกระทรวงสาธารณสุข ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งจะเป็นการบังคับบำบัดฯ แบบควบคุมตัว โดยจะเป็นการฟื้นฟูแบบพักค้างคืนในสถานที่ที่จัดหาเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีระยะเวลาในการบำบัด 4 เดือนและต่อเวลาได้ไม่เกิน 1 ปี

**ระบบที่ 3** เป็นการบำบัดในระบบต้องโทษ ซึ่งการบำบัดฯ ในระบบต้องโทษนี้ จะเป็นการ ดำเนินการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ที่ได้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดและถูกคุม ขังตามคำสั่งศาลให้อยู่ภายในเรือนจำซึ่งต้องได้รับการรักษาพยาบาลภายใต้ขอบเขต ข้อบังคับของกฎหมายในลักษณะของผู้ป่วย โดยเรือนจำหรือทัณฑสถานที่คุมตัวจะ ดำเนินการจัดให้มีการบำบัดฟื้นฟูขึ้นภายในเรือนจำหรือทัณฑสถานจนกว่าจะหายจาก การติดยา

### **โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง : สถานที่บังคับบำบัดผู้ติดยาเสพติด**

โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง<sup>5</sup> เป็นสถานที่ดำเนินโครงการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ ต้องโทษในคดีเสพยาเสพติดระบบบังคับบำบัด โดยผู้ติดยาเสพติดที่ถูกจับกุมในฐานะผู้เสพ เมื่อศาลพิจารณาคดีถึงที่สุดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ผู้ต้องโทษคดีเสพจะถูก กักกันไว้ในกรมราชทัณฑ์ที่มีอยู่ 80 แห่ง กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 34 แห่ง หลังจากนั้นจะถูกส่งเข้ารับฟื้นฟูบำบัดในหน่วยงานของรัฐ อาทิเช่น กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กรมการปกครอง ฯลฯ ภายใต้ศูนย์การฟื้นฟูสมรรถภาพที่เรียกว่าโรงเรียน วิวัฒน์พลเมือง เป็นการฟื้นฟูสมรรถภาพแบบควบคุมตัวพักค้างคืนเป็นระยะเวลา 4 เดือน และสามารถขยายระยะเวลาได้ครั้งละ 1 เดือนแต่รวมแล้วต้องไม่เกิน 1 ปี โรงเรียนวิวัฒน์ พลเมือง มีลักษณะเป็นค่ายบังคับบำบัดฟื้นฟูแบบครบวงจร คือ การฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจ การทำให้เลิกเสพยา รู้จักการดำเนินชีวิต และการฝึกอาชีพเลี้ยงดูตนเองเพื่อ



ดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ในส่วนของกองทัพบกได้มอบหมายให้หน่วยขึ้นตรง ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองสนับสนุนรัฐบาล โดยใช้พื้นที่ของกองทัพบกที่มีอยู่แล้ว ดำเนินการให้เกิดประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีจำนวน 35 แห่งทั่วประเทศ รับผิดชอบโทษคดีเสพยาเสพติดรุ่นละ 100 คน ปีละ 2 รุ่น ซึ่งได้เปิดดำเนินการตั้งแต่ตุลาคม 2544 กล่าวโดยรวมแล้ว ความสำคัญของการตั้งโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองก็เพื่อเป็นการลดปัญหาของประชากรที่ติดยาภายในประเทศ ต้องการทำให้ผู้ที่ติดยากลับใจเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ด้วยกรรมวิธีต่างๆภายใต้หลักสูตรในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง เน้นการเข้ารับการฝึกอบรมในวิชาต่างๆ เช่น วิชาทหารเบื้องต้น วิชาศีลธรรมจรรยา วิชาด้านการเกษตรกรรมและวิชาชีพต่างๆตลอดจนการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผลการดำเนินการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองทำให้ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวออกมาเมื่อครบกำหนดการบำบัด สามารถเลิกเสพยาเสพติดได้จริงอีกทั้งไม่หวนกลับไปเสพซ้ำอีกยืนยันจากข้อมูลของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

#### **หลักสูตรของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองที่ใช้ในกระบวนการบังคับบำบัด**

จากการรายงานผลข้อมูล(กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ปี 2558-2559) ผู้ที่ติดยาเสพติดเมื่อผ่านกระบวนการบังคับบำบัดจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง จะสามารถเลิกเสพยาและไม่หวนกลับไปเสพซ้ำถึงร้อยละ 90 โดยเป็นผลมาจากกระบวนการของหลักสูตรการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัว<sup>6</sup> ซึ่งหลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองนั้น จะเป็นหลักสูตรที่จัดทำโดยกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม มีสาระที่สำคัญที่สามารถตอบโจทย์ได้ว่า ทำอย่างไรจึงจะทำให้ผู้ที่ติดยาเสพติดเลิกเสพยา และไม่หวนกลับไปเสพอีก ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพลทหารราบที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบงานวิจัยในครั้งนี้ด้วย

สำหรับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดแล้วถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัดแบบควบคุมตัว จะมีขั้นตอนเริ่มตั้งแต่รับเรื่องจากสำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งจะมีการรับตัวและตรวจสอบความถูกต้องด้านเอกสารและหลักฐานของผู้เข้ารับการบำบัด พร้อมทำแฟ้มประวัติหลังจากนั้นก็รับเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน และเครื่องใช้ประจำวันเพื่อใช้ในระหว่างการเข้ารับการบำบัด เมื่อรับตัวเข้ามาในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองแล้ว จะดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามแผนของ

หลักสูตรการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัว สำหรับหลักสูตรนี้จะมีลักษณะการใช้แนวคิดแบบชุมชนบำบัด (Therapeutic Community) ซึ่งแนวคิดชุมชนบำบัดสามารถตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมายที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลที่ซับซ้อนได้ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของชุมชนบำบัดคือการหยุดพฤติกรรมใช้ยาเสพติด และส่งเสริมการพึ่งตนเองด้วยกิจกรรมในชุมชนบำบัด ช่วยให้ผู้ใช้รับการบำบัดเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองในด้านต่างๆ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อารมณ์ ความคิด สติปัญญา และทักษะการเอาตัวรอด ซึ่งรวมถึงการประเมินทางอาชีพและการศึกษา อีกทั้งได้สอดแทรกถึงองค์ความรู้ทางด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม โดยมีกลุ่มกิจกรรมในหลักสูตรจำนวน 10 กลุ่ม ประกอบด้วย

**กลุ่มบำบัด** เป็นการให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้ระบายความรู้สึกทางด้านความสุข ความทุกข์ ความวิตกกังวล ความอึดอันตันใจให้เพื่อนได้รับทราบ หรือกล้าที่จะพูดความผิดของตนเองให้เพื่อนๆ ได้รับรู้ และยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข อีกทั้งให้ผู้เข้ารับการบำบัดเกิดความซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งกล้าแสดงออกต่อหน้าชุมชน ซึ่งเป็นการฝึกความกล้าในสิ่งที่ถูกต้องและเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ตลอดจนฝึกการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล ประสบการณ์ และความรู้ ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองในการที่จะกลับไปอยู่กับครอบครัวและสังคมต่อไป

**กลุ่มการบำเพ็ญประโยชน์และงานอาชีพ** กลุ่มนี้จะเป็นการฝึกให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้เรียนรู้เรื่องการดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวเบื้องต้น รวมทั้งเป็นการฝึกระเบียบวินัยหน้าที่ความรับผิดชอบ ความอดทน มีสมาธิ ลดการฟุ้งซ่าน ลดอาการอยากยา รวมทั้งฝึกให้ผู้เข้ารับการบำบัด มีความรู้ในเรื่องอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความชอบของตนเอง เพื่อนำไปวางแผนในการประกอบอาชีพ เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ไม่หวนกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก เช่น การฝึกเป็นช่างประเภทต่างๆ การฝึกทำปุ๋ยชีวภาพ หรือแม้แต่การฝึกทำกรอบรูปวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

**กลุ่มให้ความรู้ระยะแรกเริ่ม** จะเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถรับรู้ถึงกระบวนการที่จะช่วยลดความต้องการเสพยา เป็นการปรับสภาพจิตใจให้เกิดความคุ้นเคย ทำให้ผู้ใช้รับการบำบัดกล้าที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในการบำบัด ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบำบัดฟื้นฟู

**กลุ่มให้ความรู้และฝึกทักษะการเลิกเสพยาเบื้องต้น** จะเป็นการเพิ่มความรู้ให้แก่ผู้เข้ารับการบำบัดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผลของยาเสพติดที่มีต่อสมอง ตลอดจนเพิ่มทักษะที่จำเป็นในการเลิกเสพยา และป้องกันไม่ให้เกิดกลับไปเสพยาซ้ำอีก

**กลุ่มให้ความรู้และฝึกทักษะการเตรียมตัวกลับสู่สังคม** เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เข้ารับการบำบัดในการออกไปใช้ชีวิตในสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุขโดยมีการนำญาติเข้ามาร่วมในการอบรม เพื่อให้ญาติได้เข้าใจรูปแบบการอยู่ร่วมกับผู้ที่เคยเสพยา

**กลุ่มศาสนาบำบัด** เป็นการให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้มีเวลาที่จะระลึกถึงหรือน้อมรับฟังคำสั่งสอนของแต่ละศาสนา โดยอาศัยความยึดมั่นศรัทธาช่วยในการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ ให้เกิดความแน่วแน่ในการเลิกยาเสพติด โดยมีการฝึกการสวดมนต์และเข้าใจในความหมายของบทสวดมนต์ เกิดความซาบซึ้งในหลักธรรม ทำให้จิตใจเป็นสมาธิ เกิดความสงบเยือกเย็นขึ้นในจิตใจ เกิดปัญญา สอดแทรกด้วยความสามัคคีพร้อมเพรียง ซึ่งจะมีการให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้ฝึกปฏิบัติสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอนเป็นประจำทุกวัน เพื่อเป็นการระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และพระคุณบิดามารดา เมื่อใจมีสมาธิก็จะส่งผลให้จิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์ง่าย นอกจากนี้ยังเป็นการสอนสิ่งที่ดีงามให้แก่ผู้เข้ารับการบำบัดเกิดการพัฒนาสติปัญญา ทำให้เข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อมในสังคมได้ตามความเป็นจริงรวม ทั้งเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดปัญญาในการคิดแก้ไขปัญหาต่างๆ ทั้งในด้านการติดยาและชีวิตด้านอื่นๆด้วยตนเองตามแนวพุทธวิธีที่ได้เรียนรู้

**กลุ่มการมีส่วนร่วมของครอบครัว** กลุ่มนี้จะเป็นการสร้างให้ครอบครัวมีความเข้าใจในกระบวนการบำบัดฟื้นฟู และการมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟู ซึ่งครอบครัวมีความสำคัญอย่างมากต่อการเข้าใจกระบวนการเลิกยา ความเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและร่างกายของผู้เข้ารับการบำบัดในระยะต่างๆของการเลิกยาเสพติด และสามารถช่วยดูแลได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคนในครอบครัว และมีทักษะในการแก้ปัญหา ร่วมกัน เช่น กิจกรรมครอบครัวอุปถัมภ์ กิจกรรมสื่อรักสื่อใจ หรือกิจกรรมสานฝันวันครอบครัว เป็นต้น

**กลุ่มการดูแลสุขภาพ** เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดได้เข้าใจในการดูแลสุขภาพร่างกายจิตใจของตนเองและบุคคลรอบข้าง อีกทั้งเป็นการคัดกรองเบื้องต้นและการดูแลสุขภาพผู้ป่วยที่

เป็นโรคติดต่อได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และที่สำคัญจะเป็นการป้องกันและตรวจสอบการลักลอบใช้สารเสพติดภายในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง โดยการตรวจหาสารเสพติดในระหว่างการบำบัดเป็นระยะๆ

**กลุ่มวินัยทหารและการออกกำลังกาย** จะเป็นการฝึกระเบียบวินัยโดยใช้รูปแบบที่มีลักษณะของการฝึกภายในหน่วยทหาร ที่เรียกว่าการฝึกบุคคลท่าเบื้องต้นและแถวซิด ซึ่งจะทำให้ผู้เข้ารับการบำบัดมีลักษณะท่าทางที่ดูดีขึ้น มีระเบียบวินัยในตนเองมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกาย ด้วยการออกกำลังกายที่ถูกวิธี ได้ประโยชน์ มีการเล่นกีฬาสร้างความสนุกสนาน สร้างพัฒนาการทั้งร่างกายและจิตใจ

**กลุ่มการให้ความช่วยเหลือ** กลุ่มนี้จะเป็นเครื่องมือในการปรับพฤติกรรมของผู้เข้ารับการบำบัดที่ไม่ยอมรับในกติกา หรือรูปแบบของการบำบัดเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ มีลักษณะของจิตใจแข็งกร้าวชอบทำนอกกฎเกณฑ์ จึงต้องมีเครื่องมือที่คอยปราบมีตั้งแต่การว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ทำงานใช้ความคิด และการลงโทษ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับระดับการกระทำผิดที่แตกต่างกันออกไป

จากหลักสูตรในการบำบัดผู้ติดยาที่ใช้ในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง จะเห็นได้ว่ามีกระบวนการที่จะช่วยให้เลิกพฤติกรรมเสพยาด้วยการดำเนินการในหลายๆด้านพร้อมกัน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งร่างกายและจิตใจของผู้ติดยารวมทั้งบุคคลรอบข้างที่ต้องอยู่ร่วมกัน ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล<sup>7</sup> (สำนักงานคุมประพฤติ จว.กาญจนบุรี) จากผู้เข้ารับการบำบัด ในปีงบประมาณ 2558-2559 ของโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพลทหารราบที่ 9 จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าผู้เข้ารับการบำบัดจำนวน 200 คนมีความพึงพอใจต่อการเข้ารับการบำบัด และไม่พบผู้เสพยาซ้ำที่ต้องถูกส่งตัวเข้ารับการบำบัดในรอบที่สอง

**การนำวิทยากรและเจ้าหน้าที่ของหน่วยทหารเข้ามาเป็นครูฝึกและควบคุมการบำบัด**

อีกประการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ประสบผลสำเร็จในการเป็นค่ายบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง เป็นบุคลากรจากหน่วยทหารที่ได้ผ่านการฝึกอบรม เพิ่มทักษะความรู้ด้านแนวทางและกระบวนการบำบัดตามหลักสูตรที่ได้รับมอบและต้องเป็นครูต่อเนื่องในการอยู่กับผู้เข้ารับการบำบัด ครูทหารจะมีผลทางด้านจิตใจกับผู้เข้ารับการบำบัดโดยให้ความเกรงกลัวใน

ฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ ที่มีความเข้มแข็ง มีระเบียบวินัย จึงยอมรับในการปฏิบัติทุกๆ กิจกรรมด้วยดี ทำให้การควบคุมผู้เข้ารับการบำบัดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งครูทหารที่คัดเลือกเข้าไปทำหน้าที่เป็นครูควบคุมในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง จะมีการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตรงกับหลักสูตรที่ต้องการ ประกอบกับการอยู่ร่วมกันระหว่างครูทหารกับผู้เข้ารับการบำบัดตลอด 24 ชม.ทำให้เกิดการซึมซับด้านวินัยทหาร ซึ่งผลตอบรับจากการสอบถามผู้ที่ผ่านการบำบัดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง มีความผูกพันกับครูที่ควบคุมดูแลในระหว่างการเข้ารับการบำบัด อีกทั้งมีความหลากหลายทั้งเทคนิคการอบรม การสร้างบุคลิกภาพ และการใช้หลักจิตวิทยาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ติดยา การใช้ครูทหารจะมีความอดทนมากกว่าพลเรือนที่ไม่ผ่านการฝึกฝนมา สำหรับครูในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง จะจัดมาจากหน่วยทหารที่รับผิดชอบโครงการ สำหรับครู 1 นายสามารถที่จะเป็นครูสอนครูอบรม และป้อนกิจกรรมบันเทิงให้เกิดความผ่อนคลาย พร้อมควบคุมการบำบัดในระหว่างที่อยู่ภายในโรงเรียนด้วยเช่นกัน

### **เหตุผลและแรงจูงใจ ที่ทำให้ผู้ที่เคยติดยาเสพติด เมื่อผ่านการบำบัดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองแล้วไม่หวนกลับไปเสพซ้ำอีก**

การที่โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองทำให้ผู้ที่ติดยาเสพติดสามารถเลิกเสพยาและไม่หวนกลับไปเสพซ้ำอีกนั้น มีที่มาจากกระบวนการบำบัด ที่ทำให้ผู้ผ่านการบังคับบำบัดเกิดแรงจูงใจแรงขับเคลื่อนในการทำให้ผู้ที่เคยลิ้มลองรสชาติของยาเสพติด สามารถจะอดใจไม่แตะต้องยาอีก แม้จะมีสิ่งเร้ามากระตุ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลการวิจัย<sup>8</sup> (สุนิรัตน์ บริพันธ์. 2554) ที่เกี่ยวกับแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เสพยาไม่หวนกลับไปเสพยาซ้ำอีก โดยพบว่ามีเหตุผลและแรงจูงใจแบ่งออกเป็น 2 เหตุผลหลัก ได้ดังนี้

**เหตุผลแรก** มีสาเหตุมาจากภายในตัวบุคคลของผู้เข้ารับการบำบัดเอง ซึ่งเกิดจากการเข้ารับการบำบัดแล้ว ทำให้สภาพร่างกายแข็งแรง มีสภาพจิตใจที่เข้มแข็ง เข้าใจถึงผลกระทบของยาเสพติดและพร้อมที่จะเลิกเสพยา มีการยับยั้งชั่งใจและควบคุมพฤติกรรมของตนเอง สามารถวิเคราะห์ไตร่ตรองถึงสาเหตุอันนำไปสู่อาการอยากเสพยาเสพติดได้ เพื่อหลีกเลี่ยงหรือเบี่ยงเบนความสนใจออกจากสาเหตุเหล่านั้น การที่สามารถปฏิเสธการเสพยาบ้าได้บ่อยครั้งจะส่งผลต่อความรู้สึกความภาคภูมิใจที่สามารถเอาชนะใจตนเองได้ นั่นหมายถึงจะต้องพัฒนาจิตใจตนเองให้เกิดความเข้มแข็ง ไม่คาดหวังที่จะพึ่งผู้อื่น โดยโรงเรียนวิวัฒน์

พลเมืองจะปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของผู้เข้ารับการบำบัด ให้ปล่อยวางต่อสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การถูกดูถูกเหยียดหยาม สาปแช่ง ถูกตราหน้าว่าเป็นชู้ยาและเป็นชู้คุก โดยไม่รู้สึกเครียด ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับในความพลาดพลั้งของตนเอง ก็จะไม่หวนกลับไปเสพยาอีก และพบว่าบุคคลที่เลิกเสพยาเสพติดแล้วจะมีบุคลิกที่เร้าใจ มองโลกในแง่ดีมากกว่าบุคคลที่ยังเสพยาอยู่ มีความคิดในด้านบวกมากกว่าด้านลบ มีความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองตรงตามสภาพความเป็นจริง มีเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น การรู้สึกเสียใจต่อการกระทำที่ผิดพลาดของตนเองในขณะที่เข้ารับการบำบัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (พรรณณี วาทีสุนทร.2554) ที่ศึกษาถึงแรงจูงใจในการเลิกเสพยาเสพติดของผู้ที่เคยผ่านการบำบัดรักษา และพบว่าแรงจูงใจเบื้องต้นที่นำไปสู่การเลิกเสพยาเสพติด คือความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ ที่ต้องเลี้ยงดูครอบครัว เพราะตระหนักในความรักและความห่วงใยของพ่อแม่ ไม่อยากให้พ่อแม่เสียใจและเป็นทุกข์ อีกทั้งต้องการเอาชนะคำสบประมาท และการดูถูกดูแคลนจากคนอื่น

**เหตุผลประการที่สอง** มีสาเหตุที่มาจากสภาพแวดล้อมของผู้ติดยา โดยเปลี่ยนการแสดงออกของครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของผู้ติดยา ให้ผู้ติดยาเสพติดได้รับรู้ถึงความรัก ความห่วงใย เช่น การกอด การสัมผัส การร่วมทำกิจกรรมในเชิงสร้างสรรค์ การให้รางวัล การพูดชมเชย เป็นต้น แม้การแสดงออกจะเป็นเพียงสิ่งเล็กน้อย แต่ครอบครัวได้แสดงออกในช่วงที่ผู้เสพยาบ้า เปิดใจที่จะรับรู้ถึงความห่วงใยของคนในครอบครัว โดยเฉพาะระหว่างการบำบัดและช่วงแรกภายหลังจากการบำบัดเสร็จสิ้น ซึ่งเป็นช่วงที่มีความเสี่ยงสูงต่อการหวนกลับไปเสพยาบ้า โดยโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองจะพยายามสร้างความเข้าใจต่อผู้ที่อยู่รอบข้างในการช่วยเหลือ ขัดขวางการหวนกลับไปเสพยาบ้า รวมถึงให้ญาติพี่น้องติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดมากขึ้น การลดเวลาว่างที่ผู้เข้ารับการบำบัดใช้ทำกิจกรรมเพียงลำพัง โดยการดึงเข้าร่วมทำกิจกรรมในครอบครัว เพิ่มภาระหน้าที่รับผิดชอบ และให้โอกาสเข้าทำงาน จะเป็นการเบี่ยงเบนความสนใจเมื่อเกิดอาการอยากเสพยา จากข้อมูลวิจัย<sup>9</sup>(นายกฤษฎา งามสน.2551) พบว่าเมื่อเข้ารับการบังคับบำบัดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง จะทำให้บรรดาเพื่อนผู้เสพยาที่เคยรวมกลุ่มกันเสพยามีการตีตัวออกห่าง เนื่องจากเมื่อภายหลังที่ถูกจับกุมและได้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองแล้ว เมื่อพ้นออกมาจะต้องมีการรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติและมีการติดตามผล เช่น การเยี่ยมบ้านจากพนักงานคุมประพฤติ จากหน่วยทหารที่เป็น

เจ้าหน้าที่ที่ควบคุมการบำบัด ทำให้เพื่อนกลุ่มเสพยายามตีตัวออกห่าง เนื่องจากเกรงว่า หากเจ้าหน้าที่ทหารหรือพนักงานคุมประพฤติมาตรวจเยี่ยมบ้าน จะแอบแฝงด้วยการสืบเรื่องราวของผู้ที่ยังคงเสพยาอยู่ หากยังมาติดต่อก็คอาจถูกดำเนินคดีไปด้วยจึงต้องแยกตัวออกไป

## สรุป

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับผู้ที่ติดยาเสพติดแล้วผ่านการบำบัดจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ซึ่งเป็นสถานที่ระบบบังคับบำบัดผู้ติดยาเสพติด เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ติดยาให้เลิกเสพยากลับมาเป็นคนดีของสังคม ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองสามารถที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ติดยาให้กลับเป็นคนดีเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้จริง ด้วยแรงจูงใจที่ได้รับจากกระบวนการบำบัดภายในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง โดยมีหลักสูตรของกรมคุมประพฤติและบุคลากรหน่วยงานทหารของกองทัพเป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการที่จะทำให้เลิกพฤติกรรมก้าวร้าวไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งการปรับสภาพร่างกาย ปรับสภาพจิตใจ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ฝึกจิตให้มีสมาธิรู้ผิดชอบและสร้างความรู้ในการประกอบอาชีพตามความถนัดของแต่ละบุคคล ทำให้เป็นผู้ที่มีคุณค่าของสังคมเมื่อพ้นจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง โดยมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบทั้งตัวผู้ที่เข้ารับการบำบัดและบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้อง ทำให้ตัดสินใจเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้ สอดรับกับปัญหาการวิจัยที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เช่นกัน โดยสามารถยืนยันผลการวิจัยจากตัวอย่างข้อมูลการรายงานความพึงพอใจของผู้ที่ผ่านการบังคับบำบัดจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพลทหารราบที่ 9 ของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรมในระยะเวลา 2 ปี(2558-2559) ซึ่งไม่พบรายชื่อของผู้ที่เคยเข้ารับการบำบัดซ้ำอีก รวมทั้งตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ของผู้ที่เคยติดยาเสพติดแล้วผ่านกระบวนการจากโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองในงานวิจัย<sup>10</sup>(พวงผกา เจริญรื่น.2556)ที่ศึกษามาแล้ว อีกทั้งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ด้วยกระบวนการบำบัดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง สามารถที่จะลดปริมาณผู้ที่ติดยาเสพติดได้จริง

### ข้อเสนอแนะ

1. ในเมื่อทราบใดที่ปัญหาเสพติด ยังไม่สามารถกำจัดให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทยได้แล้ว โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองในระบบบังคับบำบัด ยังมีความจำเป็นที่จะต้องคงอยู่เพื่อช่วยลดจำนวนผู้ติดยาเสพติดภายหลังจากเกิดการติดยาเสพติดแล้ว
2. สำนักงานคุมประพฤติของจังหวัดที่คอยติดตามความเปลี่ยนแปลงของผู้ที่ผ่านการบำบัด ควรที่จะต้องเพิ่มระยะเวลาในการติดตามพฤติกรรมของผู้ที่ผ่านการบำบัดแล้วจาก 2 ปี เป็น 4-5 ปี เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากยิ่งขึ้น
3. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการติดตามประเมินผลผู้ผ่านการบำบัด ควรที่จะเพิ่มรายละเอียดของประวัติผู้ผ่านการบำบัดที่เป็นฐานข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอและระบบข้อมูลเชื่อมต่อกันทุกสำนักงานคุมประพฤติ เนื่องจากอาจมีการเปลี่ยนชื่อ นามสกุล และที่อยู่แห่งใหม่ ทำให้ค้นหาข้อมูลไม่พบซึ่งอาจจะหวนกลับมาเสพซ้ำอีกก็ได้
4. โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองในทุกๆแห่งจะต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามแนวทางของหลักสูตรอย่างจริงจัง เพื่อประสิทธิภาพของผลการบำบัดที่ต้องการให้เลิกเสพยาได้จริง และมีการประเมินผลความเปลี่ยนแปลงเป็นรายบุคคล ในขณะที่เข้ารับการบำบัดอย่างต่อเนื่อง
5. การบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยา เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ สิ่งสำคัญต้องเริ่มแก้ที่ต้นเหตุของการติดยาเสพติด ซึ่งครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่ง หากสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว หมั่นคอยดูแลอบรมบุตร-หลาน ก็จะเป็นเกราะป้องกันการหลงผิดเข้าไปติดยาเสพติดของคนในสังคมไทย



## เอกสารอ้างอิง

- <sup>1</sup>สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี : สถิติผู้เสพยา ปี 2557 – 2559
- <sup>2</sup>ประจัน มณีนิล.สาเหตุและแรงจูงใจในการเสพยาเสพติดของกลุ่มเยาวชนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์;2541
- <sup>3</sup>ปราณีพร บุญเรืองและคณะ. การฟื้นฟูสมรรถภาพฯ ศูนย์บำบัดรักษาเสพยาเสพติดขอนแก่น : กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข; 2552
- <sup>4</sup>นางพรรณณี วาทีสุนทร.การศึกษาเปรียบเทียบผลสำเร็จของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดระหว่าง บังคับบำบัดและระบบสมัครใจ; 2554
- <sup>5</sup>พวงผกา เจริญรื่น. การบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพลทหารที่ 11 จ.ฉะเชิงเทรา: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์ ; 2556
- <sup>6</sup>กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.คู่มือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัว : กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ กองพัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด; 2559
- <sup>7</sup>สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกาญจนบุรี : ผลรายงานการสำรวจความพึงพอใจผู้ผ่านการบังคับบำบัดโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพลทหารราบที่ 9 ; 2559
- <sup>8</sup>สุนีรัตน์ บริพันธ์ และศรีพรรณ สว่างวงศ์.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลิกยาเสพติดของผู้ที่เคยผ่านการบำบัดรักษา : รายงานการวิจัยศูนย์บำบัดยาเสพติดเชียงใหม่;2554
- <sup>9</sup>นายกฤษฎา งามสน. ศึกษาสาเหตุ แรงจูงใจ และผลกระทบของผู้ติดยาในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง จังหวัดตรัง: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์;2551
- <sup>10</sup>พวงผกา เจริญรื่น. การบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพลทหารที่11 จ.ฉะเชิงเทรา.สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์ ; 2556

## ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ พันเอก กิตติภาพ เขียรสิริวงษ์

วัน เดือน ปี เกิด 18 มิถุนายน 2516

### ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2536 โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 34

พ.ศ. 2541 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 45

พ.ศ. 2551 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 86

### ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2541 – 2542 ผู้ตรวจการณ์หน้า กองร้อยปืนใหญ่สนาม

พ.ศ. 2542 – 2547 ผู้บังคับกองร้อยปืนใหญ่

พ.ศ. 2547 - 2549 นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 109

พ.ศ. 2551 – 2552 นายทหารยุทธการและการฝึก กรมทหารปืนใหญ่ที่ 9

พ.ศ. 2552 – 2554 รองผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 109

พ.ศ. 2554 – 2556 ผู้ช่วยผู้ประสานการยิงสนับสนุน

พ.ศ. 2556 – 2558 ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 19

### ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2558 – ปัจจุบัน เสนาธิการกรมทหารปืนใหญ่ที่ 9